

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Riigikohus tunnistas elektrituruseaduse osaliselt põhiseaduse vastaseks

Riigikohus tunnistas elektrituruseaduse osaliselt põhiseaduse vastaseks

3. Detsember 2024

Riigikohus selgitas, et juba liitunud ettevõtjatele mõnevõrra pikema tagatise maksmise tähtaja andmine ei oleks ohtu seadnud CO₂ heite vähendamist ja energiavarustuskindlust.

Riigikogu kehtestas elektrituruseaduse muudatustega võrguga liitujale kohustuse, et tootmissuunalise liitumise korral tuleb võrguettevõtjale maksta tagatis. Erandina tagatist ei nõutud, kui liituja oli tasunud vähemalt 70% liitumistasust. Samuti pidid juba taotluse esitanud või lepingu sõlminud liitujad tasuma tagatise 60 päeva jooksul seaduse jõustumisest.

Kaks ettevõtjat, kes liitusid võrguga enne seaduse muudatust, vaidlustasid muudatuse kohtus. Muudatuse eesmärk oli tagada ja kiirendada taastuvenergiale üleminekut selle kaudu, et isikud, kes olid tootmissuunalise liitumislepingu sõlmimisega reserveerinud võrgumahu, kuid kes energiat ei tootnud (nn fantoomliitujad), vabastaksid reserveeritud võrgumahu.

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium selgitas, et tagatise nõudmine oli iseenesest põhiseaduspärane, samuti selle maksmise kohustuse panemine neile arendajatele, kes olid juba taotluse esitanud või lepingu sõlminud. Küll nägi Riigikohus probleemi tagatise andmise kohustuse tähtajas.

Seadusandja seatud eesmärk minna võimalikult kiiresti, kuid hiljemalt aastaks 2030 üle taastuvenergiale, et vähendada CO₂ heidet, ja tagada energiavarustuskindlus, mis väljendub eeskätt taskukohases jätkusuutlikus energias, on kaalukad eesmärgid. Lõppastmes teenib muudatus eesmärgi, et Eesti riik vähendaks CO₂ heidet ja tagaks energiavarustuskindluse.

Samas oli kaebajatele liitumislepingute sõlmimise ajal kehtinud regulatsiooniga tekitatud usaldus, et nad saavad oma äriprojekti ellu viia liitumislepingus kajastatud tingimustel. Sellise lühikese tähtaja jooksul juba varem tekkinud õigussuhte osalistele uue suure kohustuse peale panemine mõjutas intensiivselt kaebajate ettevõtlust. Kaebajatelt ei saanud eeldada, et neil on ka võimaliku tulevase lisakohustuse täitmiseks miljonite eurode ulatuses vara.

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium nõustus halduskohtuga, et põhiseaduspärane oleks olnud kehtestada tagatise andmiseks kahe kuu asemel üheksa kuu pikkune tähtaeg. Riigikohus tunnistas elektrituruseaduse kõnealuse osa põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks.

Kohtuotsusega [1] saab tutvuda Riigikohtu veebilehel.

Teate sisestas:
Sandra Sommer
pressiesindaja
5333 9846, 730 9042
sandra [dot] sommer@riigikohus [dot] ee

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/riigikohus-tunnistas-elektrituruseaduse-osaliselt-pohiseaduse-vastaseks>

Lingid

[1] <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=5-24-22/16>